

Щербіна В.В.

**НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ
МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ
ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ**

Запропоновано власні концептуальні положення та базові принципи, які формують науково-теоретичне підґрунтя модернізації макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України. Визначено зв'язок концептуальних положень модернізації макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України з проблемами, на вирішення яких вони спрямовані. Зазначено актуальність та дано характеристику кожного з концептуальних положень.

Ключові слова: концептуальні положення, модернізація макроекономічного прогнозування та планування, принципи удосконалення, макроекономічне прогнозування, планування доходів.

Щербина В.В.

**НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МОДЕРНИЗАЦИИ
МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ И
ПЛАНИРОВАНИЯ ДОХОДОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА
УКРАИНЫ**

Предложено собственные концептуальные положения и базовые принципы, которые формируют научно-теоретические основы модернизации макроекономического прогнозирования и планирования доходов Государственного бюджета Украины. Определена связь концептуальных положений модернизации макроекономического прогнозирования и планирования доходов Государственного бюджета Украины с проблемами, на решение которых они направлены. Указано актуальность и дана характеристика каждого из концептуальных положений.

Ключевые слова: концептуальные положения, модернизация макроэкономического прогнозирования и планирования, принципы усовершенствования, макроэкономическое прогнозирование, планирование доходов.

Shcherbina V.V.

THEORETICAL AND THEORETICAL PRINCIPLES OF MODERNIZATION OF MACROECONOMIC FORECASTING AND PLANNING OF REVENUES OF THE STATE BUDGET OF UKRAINE

Proposed own conceptual provisions and basic principles that form the scientific and theoretical basis for the modernization of macroeconomic forecasting and revenue planning of the State Budget of Ukraine. The connection of the conceptual provisions of the modernization of macroeconomic forecasting and planning of the revenues of the State Budget of Ukraine with problems addressed to them is determined. Relevance and characteristics of each of the conceptual provisions are indicated.

Key words: conceptual provisions, modernization of macroeconomic forecasting and planning, principles of improvement, macroeconomic forecasting, income planning.

Постановка проблеми. З метою вирішення проблем вітчизняної практики макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України актуальною постає необхідність переосмислення її теоретичного обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вивченням проблем у процесі макроекономічного прогнозування і планування займались як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Серед них: Жук В.М., Проказа Т. В., Соловйова Н.І., Андрущенко В. Л., Лаба М.С., І., Ханк Д. Е., Райте А. Дж, Акофф Р. та інші.

На сьогодні відсутнє науково-теоретичне підґрунтя для практичних

рекомендації щодо удосконалення макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України.

Метою дослідження є розробка концептуальних положень та базових принципів, які формують науково-теоретичне підґрунтя модернізації макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України

Виклад основного матеріалу. Під концептуальними положеннями модернізації макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України (далі – МППДДБУ) розуміється система поглядів, дотримання яких дозволить вирішити актуальні проблеми вітчизняної практики макроекономічного прогнозування та планування доходів державного бюджету України. У той же час, під базовими принципами концепції удосконалення МППДДБУ нами розуміються основні закономірності, які формують передумови для підвищення ефективності вітчизняної практики МППДДБУ.

До концептуальних положень удосконалення вітчизняної практики МППДДБУ нами віднесено: узгодженість суспільних, приватних та політичних інтересів; пріоритетність національних інтересів при адаптації зарубіжного досвіду; відповідальність державних управлінців за стан МППДДБУ; формалізацію концептуального обґрунтування вітчизняної практики МППДДБУ; стандартизацію та уніфікацію облікової політики суб'єктів господарської діяльності при формуванні інформаційної бази МППДДБУ; узгодженість інформаційних баз даних Державної служби статистики України та Державної фіскальної служби України за рахунок уніфікації фінансової, податкової та статистичної звітності суб'єктів господарської діяльності; систематичне та профільне підвищення кваліфікації фахівців; забезпечення економічної обґрунтованості кількісного і якісного складу, а також розмірів фінансування майнового та кадрового забезпечення МППДДБУ, формалізацію та відкритість технології МППДДБУ (Рис. 1).

Розглянемо змістовне наповнення кожного з концептуальних положень більш детально.

1. Узгодженість суспільних, приватних та політичних інтересів.

МППДБУ є процесом, в якому часто на рівні конкурентної боротьби проявляють себе суспільні, приватні та політичні інтереси.

Рис. 1 Концептуальні положення модернізації макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України

Джерело: складено автором.

Це відбувається через те, що першочергово МППДБУ

підпорядковується інтересам суспільства, а опосередковано результати даного процесу здійснюють суттєвий вплив на досягнення окремих приватних (корпоративних) та політичних інтересів. У такій ситуації взаємодія суспільних, приватних та політичних інтересів реалізується у два етапи. Перший – це їх конкурентна боротьба, коли приватні (корпоративні) чи політичні інтереси протиставляються суспільним. На даному етапі актуальним постає питання наявності державницької позиції у державних управлінців та їх особисте відношення до корупційних дій. Реалізація цього етапу має два можливі наслідки: превалювання приватних та (чи) політичних інтересів над суспільними⁵; або перехід до другого етапу – узгодженості суспільних, приватних та політичних інтересів. З метою досягнення узгодженості суспільних, приватних та політичних інтересів необхідно: ідентифікувати інтереси суспільства; формалізувати стратегію МППДДБУ; забезпечити дотримання принципу «превалювання економічної обґрунтованості над політичною доцільністю⁶».

2. Пріоритетність національних інтересів при адаптації зарубіжного досвіду у вітчизняну практику МППДДБУ.

Вивчення та осмислення зарубіжного досвіду є необхідною умовою вдосконалення вітчизняної практики МППДДБУ. Він є корисним як з позиції запозичення кращих підходів, так і з точки зору упередження негативних практик. Але запозичення зарубіжного досвіду без належної адаптації під вітчизняні реалії є помилковою політикою. Адже кожна країна має власні еволюційні особливості (культуру, ментальність громадян, розвиток інституцій, структуру економіки, морально-етичні цінності тощо), які здійснюють суттєвий вплив на МППДДБУ. Тому у процесі використання зарубіжного досвіду у вітчизняній практиці МППДДБУ перевагу варто надавати національним інтересам.

3. Відповідальність державних управлінців за стан МППДДБУ.

⁵ Що спричиняється, у першу чергу, високим рівнем корумпованості в країні. Саме ця ситуація, на жаль, притаманна для вітчизняної практики.

⁶ Сутність даного принципу буде розглянуто нижче.

Сутність даного концептуального положення пов'язана із ідентифікацією суб'єктів відповідальності за стан МППДДБУ. Справа в тому, що проблеми МППДДБУ пов'язані з діяльністю різних інституцій (правове забезпечення здійснює Верховна Рада України; формування інформаційної бази – Державна служба статистики України, Державна фіскальна служба України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України; кадрове забезпечення – Міністерство фінансів України, Державна фіскальна служба України; методичне забезпечення – Міністерство фінансів України, Державна фіскальна служба України, наукові установи; практичну реалізацію процесу – Міністерство фінансів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державна фіскальна служба України, бізнес-структури, наукові установи). А відповідно і відповідальність за різні сегменти МППДДБУ є розпорошеною. Нами вважається за необхідне ідентифікувати єдиний центр відповідальності за МППДДБУ. І таким центром відповідальності повинні стати державні управління.

4. Формалізація концептуального обґрунтування вітчизняної практики МППДДБУ.

МППДДБУ як управлінський процес потребує оцінки його ефективності. Останню можна здійснювати за рахунок визначення рівня досягнення поставлених цілей та через відносне співставлення використаних ресурсів для отримання результату з альтернативними варіантами. Для реалізації обох підходів оцінки ефективності необхідно забезпечити: формалізацію цілей та завдань МППДДБУ, а також чітку ідентифікацію ресурсів для їх досягнення (фінансових активів, людського капіталу, витрат часу тощо). Така ідентифікація потреби в ресурсах та цілей МППДДБУ потребує обов'язкової формалізації з метою оцінки вітчизняної практики реалізації самого процесу макроекономічного прогнозування та планування та ефективності державного управління ним.

5. Стандартизація та уніфікація облікової політики суб'єктів господарської діяльності при формуванні інформаційної бази МППДДБУ.

До інформаційної бази МППДДБУ входять дані, які отримуються шляхом статистично-аналітичного узагальнення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання. Але при такому узагальненні не беруться до уваги відмінності в облікових політиках, які, у свою чергу, можуть здійснювати суттєвий вплив на абсолютні значення показників фінансової звітності (розрахунок фінансового-майнового стану та фінансових результатів діяльності конкретно взятого підприємства за визначений період при застосуванні різних облікових політик (особливо це стосується вибору методів оцінки вибуття запасів та методів амортизації) у кінцевому результаті сформує різні значення таких показників як «Собівартість реалізованої продукції», «Фінансовий результат від операційної діяльності», «Фінансовий результат до оподаткування», «Витрати з податку на прибуток», «Чистий фінансовий результат» тощо). По-суті відмінності в облікових політиках створюють ситуацію за якої співставлення, порівняння чи групування показників фінансової звітності є некоректним (саме ця обставина стала основною причиною розвитку концепції економічної доданої вартості (EVA: economic value added) як альтернатива доктрині бухгалтерського прибутку). І як результат - інформаційна база МППДДБУ стає недостовірною.

Вирішення цієї проблеми можливе за рахунок стандартизації та уніфікації облікової політики суб'єктів господарської діяльності (шляхом активного використання сучасної комп'ютерної техніки та програмного забезпечення) при формуванні інформаційної бази МППДДБУ

6. Узгодженість інформаційних баз даних Державної служби статистики України та ДФС за рахунок уніфікації фінансової, податкової та статистичної звітності суб'єктів господарської діяльності.

Формування інформаційних баз МППДДБУ здійснюється на основі бухгалтерської звітності, яка подається суб'єктами господарювання до відповідних контролюючих органів. При цьому до Державної служби статистики України подається статистична звітність, а до ДФС – фінансова та

податкова звітність. І, як не дивно, але аналогічні показники у даних формах звітності можуть мати різні значення. Для прикладу, наведено відмінності у методичних підходах до визначення фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств за фінансовою та статистичною звітністю, на які звертає увагу В.М. Жук [1, с. 24 – 30] (Рис.2).

Як видно з наведеного прикладу, актуальним є питання уніфікації фінансової, податкової та статистичної звітності суб'єктів господарської діяльності.

Фінансова звітність		Статистична звітність
Фінансовий результат до оподаткування	≠	Фінансовий результат від реалізації сільськогосподарської продукції і послуг
=		=
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	≥	Чистий дохід (виручка) від реалізації сільськогосподарської продукції і послуг
-		-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	≠	Повна собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції (послуг)
-		у тому числі частково:
Адміністративні витрати	≥	Адміністративні витрати
Витрати на збут	≥	Витрати на збут
Інші операційні витрати	≥	Інші операційні витрати
Фінансові витрати	≥	Інші фінансові витрати
Втрати від участі в капіталі		
Інші витрати		

Рис. 2 Відмінності у методичних підходах до визначення фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств за фінансовою та статистичною звітністю

Джерело: складено автором на основі джерела [1, с. 29].

Уніфікація фінансової, податкової та статистичної звітності підприємств та організацій дозволить забезпечити єдність підходів, а відповідно і достовірність та узгодженість інформаційних баз Державної служби статистики України та ДФС, які використовуються у процесі МППДБУ.

7. Систематичне та профільне підвищення кваліфікації фахівців, які

безпосередньо здійснюють МППДДБУ. Динамічний розвиток економіко-математичних методів прогнозування та інформаційних технологій (особливо комп'ютерної техніки і програмного забезпечення) створюють ситуацію, за якої відбувається швидке оновлення фахових знань та технологій МППДДБУ. З метою відповідності рівня фахової підготовки у спеціалістів динамічно оновлюваним сучасним вимогам до макроекономічного прогнозування та планування доходів бюджету, актуальним постає питання забезпечення систематичного та профільного підвищення кваліфікації фахівців, які безпосередньо здійснюють МППДДБУ.

При цьому варто зазначити, що згідно статті 4 Закону України «Про професійний розвиток працівників» роботодавцю необхідно забезпечити «підвищення кваліфікації працівників безпосередньо у роботодавця або в навчальних закладах, як правило, не рідше ніж один раз на п'ять років» [2]. Тобто вітчизняне законодавство фіксує норму систематичного підвищення кваліфікації (раз у 5 років). Разом з тим, вимоги щодо профільності такого підвищення кваліфікації та механізмів його фінансування у законодавстві не зазначено.

Аналіз напрямів підвищення кваліфікації, які забезпечує Всеукраїнський центр підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування⁷, засвідчив відсутність курсів, пов'язаних з МППДДБУ. Тобто актуальним постає питання організації таких курсів, що забезпечить не лише систематичність підвищення кваліфікаційні фахівців, діяльність яких пов'язана з МППДДБУ, а й їх профільність.

⁷ Раніше це був Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів Державної фіскальної служби України. По-суті майже єдиний заклад (з 2014 року), де здійснювалося підвищення кваліфікації податківців. Треба також зазначити, що аналогічний центр підвищення кваліфікації діє в Університеті державної фіскальної служби України (хоча останніми роками перевагу у державному замовленні на підвищення кваліфікації податківців віддано Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів Державної фіскальної служби України). При цьому варто відзначити, що в Університеті державної фіскальної служби України також відсутні курси з підвищення кваліфікації, з питань макроекономічного прогнозування та планування доходів державного бюджету України (хоча всі умови (технічні, кадрові, інфраструктурні) для їх організації є).

8. Забезпечення економічної обґрунтованості кількісного і якісного складу, а також розмірів фінансування майнового та кадрового (через застосування компетентнісного підходу) забезпечення МППДДБУ.

Дослідження нормативно-правового регулювання підходів до визначення кількісного і якісного складу кадрового забезпечення МППДДБУ засвідчило відсутність їх економічного обґрунтування. За таких умов автоматично виникають проблемні питання щодо обґрунтованості розмірів фінансування майнового та кадрового забезпечення МППДДБУ.

Вирішення окреслених вище проблем можливо досягнути за рахунок застосування функціонально-вартісного та компетентнісного підходів до управління МППДДБУ. Це, у свою чергу, дозволить також визначити розмір оплати вартості послуг неурядових організацій та бізнес структур у разі їх залучення до виконання певних функцій МППДДБУ.

9. Формалізація та відкритість технології МППДДБУ.

Суб'єкти господарювання, які у своїй діяльності враховують результати МППДДБУ, розуміючи, що цей процес має ймовірнісний характер і можливі діапазони відхилень прогностичних значень, потребують не лише абсолютних значень показників, а й чіткого розуміння технології їх розрахунку. Це дасть можливість проведення власних розрахунків, якщо є сумніви у правильності обраної методики та технології МППДДБУ. З метою донесення технології МППДДБУ до зовнішніх користувачів її варто формалізувати у рамках положень нормативно-правового акту.

Підсумовуючи змістовну характеристику запропонованих концептуальних положень модернізації МППДДБУ відобразимо їх зв'язок з проблемами МППДДБУ, на вирішення яких вони спрямовані (Табл. 1).

Розглянувши концептуальні положення, перейдемо до базових принципів концепції удосконалення МППДДБУ. До них нами віднесено: перевага економічної обґрунтованості над політичною доцільністю; гнучкість та динамічна адаптація МППДДБУ до інституційних запитів, які постійно трансформуються через зміни у внутрішньому та зовнішньому

середовищі; превалювання сутності над формою; цілеспрямованість; системність; комплексність; науковість; безперервність; інформаційно-комунікаційна узгодженість; інформативність; збалансованість повноважень та відповідальності (Рис. 3).

Таблиця 1

Зв'язок концептуальних положень модернізації макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України з проблемами, на вирішення яких вони спрямовані

Проблеми	КП
Відсутність підвищення кваліфікацій з питань методичного забезпечення макроекономічного прогнозування та планування	7
Відсутність підвищення кваліфікацій з питань використання сучасних комп'ютерних технологій і програмного забезпечення у процесі макроекономічного прогнозування та планування	7
Стрімке оновлення комп'ютерних технологій випереджає підвищенням кваліфікації фахівців	7
Політична заангажованість	1, 3, 4
Прийняття популістських рішень, які вимагають джерел фінансування	1, 2, 3
Завищення планових показників доходів бюджету парламентськими комітетами і їх заниження Урядом	1, 3, 4
Перевищення державними зобов'язаннями, що витікають із чинного законодавства, реальних фінансових можливостей держави	1, 3
Нереальний прогноз показників соціально-економічного розвитку	1, 3
Превалювання оперативних завдань пошуку оптимального обсягу фінансування державних програм розвитку над стратегічними цілями розбудови країни	1, 2, 3
«Згубність діючої податкової системи» (привалювання фіскальної спрямованості податків над стимулюванням економічного розвитку)	1, 2, 3
Корпоративна лобістська боротьба за податкові пільги і преференції, що активізує загострення проблем корупції	1, 2, 3, 4
Низька якість інформаційної бази, на основі якої здійснюється макроекономічне прогнозування та планування	5
Не достатньо ефективні комунікації між Міністерством фінансів України, Державною фіскальною службою України, бізнесом та експертами	6
Низький рівень оплати праці	8
Неефективне стимулювання продуктивності праці фахівців	8
Відсутність системи мотивації	8
Неефективний менеджмент	8
Відсутність сучасної комп'ютерної техніки та програмного забезпечення	8
Обмеженість коштів на підвищення кваліфікації	7
Неефективність правове регулювання через постійні зміни в законодавстві	3
Порушення базових принципів законотворчої діяльності	3
Наявність у законотворчій діяльності подвійних стандартів	3
Недосконалість методик та відсутність єдності в питанні вибору технології макроекономічного прогнозування і планування доходів бюджету	9
Випереджаючий розвиток сучасних методик прогнозування і планування порівняно з підвищенням кваліфікації фахівців	7
Нечітке визначення механізмів поточного коригування плану в режимі ковзного планування	9
Низький рівень системності у визначенні прогнозних показників доходів, так зване планування від досягнутого	9

Примітки: КП – концептуальні положення; 1 – узгодженість суспільних, приватних та політичних інтересів; 2 – пріоритетність національних інтересів при адаптації зарубіжного досвіду у вітчизняну практику МППДДБУ; 3 – відповідальність державних управлінців за стан МППДДБУ; 4 – формалізація концептуального обґрунтування вітчизняної практики МППДДБУ; 5 – стандартизація та уніфікація облікової політики суб'єктів господарської діяльності при формуванні інформаційної бази МППДДБУ; 6 – узгодженість інформаційних баз даних Державної служби статистики України та Державної фіскальної служби України за рахунок уніфікації фінансової, податкової та статистичної звітності суб'єктів господарської діяльності; 7 – систематичне та профільне підвищення кваліфікації фахівців, які безпосередньо здійснюють МППДДБУ; 8 – забезпечення економічної обґрунтованості кількісного і якісного складу, а також розмірів фінансування майнового та кадрового (через застосування компетентнісного підходу) забезпечення МППДДБУ; 9 – формалізація та відкритість технології МППДДБУ.

Джерело: складено автором.

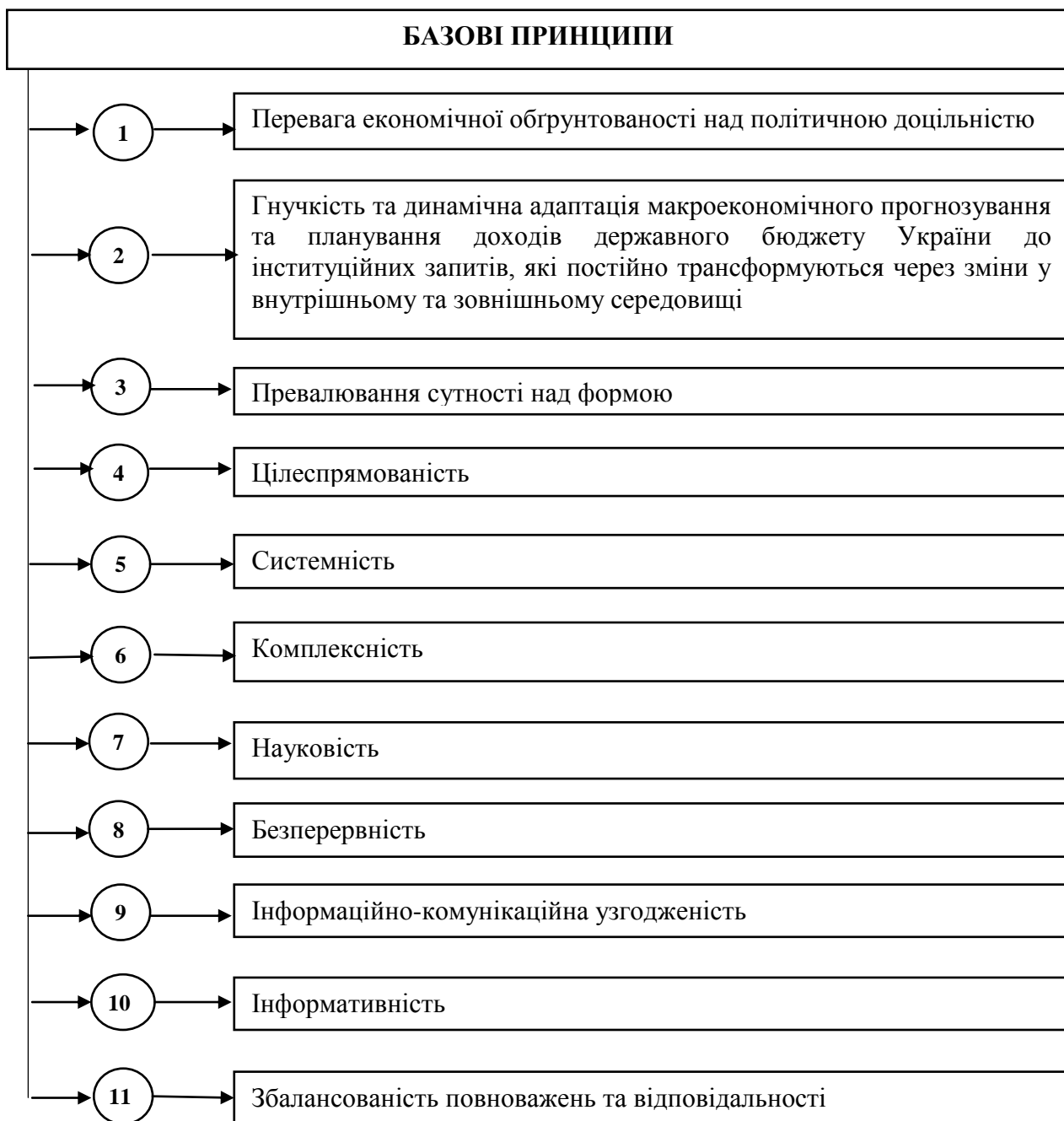

Рис. 3 Базові принципи Концепції удосконалення макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України

Джерело: складено автором.

Розглянемо сутність кожного з базових принципів удосконалення вітчизняної практики МППДДБУ більш детально.

1. Перевага економічної обґрунтованості над політичною доцільністю. Даний принцип передбачає, що будь-які рішення, які приймаються у процесі макроекономічного прогнозування та планування доходів державного бюджету України повинні бути економічно обґрунтованими, а не підпорядковуватися політичним вимогам сьогодення.

2. Гнучкість та динамічна адаптація МППДДБУ до інституційних запитів, які постійно трансформуються через зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Динамічні зміни, які, у переважній більшості випадків, спричинені дією закону часу, вимагають постійного переосмислення підходів до макроекономічного прогнозування та планування доходів державного бюджету України у напрямку адаптації останніх до найсучасніших інституційних запитів.

3. Превалювання сутності над формою. Змістовна частина економічного обґрунтування результатів макроекономічного прогнозування та планування доходів державного бюджету України повинна завжди переважати над політичними бажаннями (вимогами) щодо її підлаштування під заздалегідь окреслені значення ключових показників.

4. Цілеспрямованість. МППДДБУ необхідно розглядати не як самоціль, а як процес спрямований до досягнення мети вищого ієрархічного рівня управління.

5. Системність. Пошук шляхів удосконалення МППДДБУ повинен враховувати структурні взаємозв'язки між усіма елементами системи: інституційним забезпеченням, інформаційно-комунікаційним забезпеченням, фінансовим забезпеченням, правовим забезпеченням та методичним забезпеченням.

6. Комплексність. Даний принцип передбачає врахування у процесі удосконалення МППДДБУ інтересів усіх зацікавлених суб'єктів.

7. Науковість. Удосконалення та реалізація процесу МППДДБУ

повинні здійснюватися не як мистецтво, а як цілеспрямована, усвідомлена та науково обґрунтована управлінська діяльність.

8. Безперервність. Удосконалення МППДДБУ повинно спиратися на те, що сам процес прогнозування та планування доходів Державного бюджету України є безперервним (але разом з тим систематичним та повторювальним) у часовому проміжку.

9. Інформаційно-комунікаційна узгодженість. Цей принцип передбачає узгодженість інформаційних комунікацій між інституціями, які забезпечують наукове обґрунтування, юридичне регламентування та практичну реалізацію МППДДБУ.

10. Інформативність. Цільовою спрямованістю МППДДБУ є не лише формування прогнозних та планових значень відповідних показників, але й донесення одержаних результатів та технології їх розрахунків до споживачів цієї інформації у зручній для них формі.

11. Збалансованість повноважень та відповідальності. Відповідальність за ефективність практичної реалізації та удосконалення МППДДБУ повинна покладатися на ті інституції, яким надано відповідні повноваження щодо управління МППДДБУ.

Висновки. Підводячи підсумки дослідження науково-теоретичних засад модернізації макроекономічного прогнозування та планування доходів державного бюджету України, відзначимо, що дотримання запропонованих концептуальних положень та базових принципів удосконалення вітчизняної практики макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України, сформує належні передумови для практичного впровадження заходів з реалізації місії концепції удосконалення макроекономічного прогнозування та планування доходів Державного бюджету України.

Список використаних джерел

1. Жук В.М. Наукове забезпечення обліку в системі управління аграрним

сектором економіки: теорія і практика: Наукова доповідь / В.М. Жук. – К.: Інститут аграрної економіки, 2008. – 90 с.

2. Про професійний розвиток працівників [Електронний ресурс]: Закон України від 12.01.2012 р. № 4312 – VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>

3. М.А. Кужелев. Управление инвестиционным потенциалом предприятия в контексте бюджетного регулирования инновационного развития Украины / М.А. Кужелев, М.О. Житарь // Економіка і суспільство. - 2016. - Випуск 4. - С. 299-304

Щербіна Вікторія Вікторівна – аспірантка Університету ДФС України.